

Świadczenie wspierające oraz nowe zasady przyznawania świadczenia pielęgnacyjnego od 1 stycznia 2024 r.

Od 1 stycznia 2024r. nastąpią zmiany w przyznawaniu świadczeń dla opiekunów w związku ze sprawowaną opieką nad osobami niepełnosprawnymi oraz zostanie wprowadzone nowe świadczenie – „świadczenie wspierające” dla osób niepełnosprawnych. Poniżej przedstawiono najważniejsze informacje, dotyczące poszczególnych świadczeń.

ŚWIADCZENIE WSPIERAJĄCE

Ustawa z dnia 7 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym (Dz. U. z 2023 r. poz. 1429) wprowadza do systemu prawnego nowe świadczenie – świadczenie wspierające kierowane bezpośrednio do osób z niepełnosprawnością w wieku od ukończenia 18 r. życia, które uzyskają decyzję ustalającą poziom potrzeby wsparcia przez **Wojewódzkie Zespoły do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności**. Poziom potrzeby wsparcia będzie ustalany w formie decyzji.

Przyznanie świadczenia wspierającego następuje na wniosek osoby niepełnosprawnej, który należy złożyć do **ZUS-u** w formie elektronicznej. Wniosek można składać po 1 stycznia 2024r. wraz z ostateczną decyzją ustalającą poziom wsparcia. Przyznanie przez ZUS świadczenia wspierającego nie wymaga wydania decyzji.

Wysokość świadczenia wspierającego oraz okres przyznania uzależniony będzie od ilości przyznanych punktów w decyzji ustalającej poziom wsparcia.

W/w ustawa o świadczeniu wspierającym wejdzie w życie 1 stycznia 2024 r. z pewnymi wyjątkami:

- **od 1 stycznia 2024 r.** – świadczenie wspierające będzie dostępne dla osób z niepełnosprawnościami z ustalonym poziomem potrzeby wsparcia **od 87 do 100 pkt**,
- **od 1 stycznia 2025 r.** – świadczenie wspierające będzie dostępne dla osób z niepełnosprawnościami z ustalonym poziomem potrzeby wsparcia **od 78 do 86 pkt**,
- **od 1 stycznia 2026 r.** – świadczenie wspierające będzie dostępne dla osób z niepełnosprawnościami z ustalonym poziomem potrzeby wsparcia **od 70 do 77 pkt**.

Wyjątkiem od tak określonego ustawą harmonogramu wejścia w życie ustawy jest art. 64 ustawy, zgodnie z którym osoba wymagająca opieki:

- 1) na którą przyznano na podstawie przepisów dotychczasowych prawo do świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego, albo zasiłku dla opiekuna,**
- 2) na którą przyznano prawo do świadczenia pielęgnacyjnego na podstawie nowego, obowiązującego od 1 stycznia 2024r. brzmienia ustawy o świadczeniach rodzinnych** – będzie mogła otrzymać świadczenie wspierające od dnia 1 stycznia 2024 r., także w przypadku, gdy w decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia, jest określony na poziomie niższym niż 87 punktów w skali potrzeby wsparcia.

Świadczenie wspierające będzie przysługiwało, w zależności od poziomu potrzeby wsparcia, w wysokości od 40% wysokości renty socjalnej do maksymalnej wysokości – 220% renty

socjalnej (będzie to kwota netto czyli bez potrąceń na podatek dochodowy czy ubezpieczenie zdrowotne).

Świadczenie wspierające będzie przyznawane nie wcześniej niż od dnia ustalenia przez Wojewódzki Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności dla danej osoby poziomu potrzeby wsparcia – w przypadku wniosków o wydanie decyzji w tej sprawie złożonych w roku 2024, wojewódzkie zespoły orzekające będą ustalać poziom potrzeby wsparcia od dnia złożenia wniosku.

Ustawa o świadczeniu wspierającym wprowadziła również zmiany o charakterze osłonowym **dla tych opiekunów osób niepełnosprawnych, którzy zaprzestaną pobierać świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy lub zasiłek dla opiekuna w związku z wyborem przez osobę z niepełnosprawnościami świadczenia wspierającego.** Obejmują one opłacanie ze środków budżetu państwa składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe oraz zdrowotne za opiekuna osoby z niepełnosprawnością, która pobierać będzie świadczenie wspierające – warunkiem jest wspólne zamieszkiwanie i gospodarowanie opiekuna z osobą z niepełnosprawnościami oraz niepodejmowanie zatrudnienia przez opiekuna. Ubezpieczeniem będą mogli być objęci również ci opiekunowie, którzy wcześniej nie pobierali powyższych świadczeń opiekuńczych. Warunkiem w obu przypadkach **będzie wspólne zamieszkiwanie i gospodarowanie opiekuna z osobą z niepełnosprawnościami otrzymującą świadczenie wspierające oraz niepodejmowanie zatrudnienia przez opiekuna (objęcie ww. ubezpieczeniami będzie realizowane przez ZUS, na wniosek opiekuna składany do ZUS).**

ŚWIADCZENIE PIELĘGNACYJNE

Świadczenie pielęgnacyjne od 1 stycznia 2024 r. będzie przysługiwać rodzicom lub innym osobom, na których ciąży obowiązek alimentacyjny, opiekującym się wyłącznie niepełnosprawnym **dzieckiem w wieku do ukończenia 18 r. życia**, legitymującym się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji. **Osoby sprawujące opiekę nie będą musiały rezygnować z aktywności zawodowej aby otrzymać świadczenie pielęgnacyjne.** Pobieranie przez opiekuna własnych świadczeń emerytalno-rentowych nie będzie miało żadnego wpływu na jego prawo do świadczenia pielęgnacyjnego. O świadczenie pielęgnacyjne będą mogły się również ubiegać wszystkie rodziny zastępcze, osoby prowadzące rodzinne domy dziecka oraz dyrektorzy placówek pieczy zastępczej.

Jeżeli w rodzinie jest więcej niż jedno dziecko z niepełnosprawnością, zgodnie z którą jeśli rodzic/opiekun sprawuje opiekę nad więcej niż jednym dzieckiem z niepełnosprawnościami, świadczenie pielęgnacyjne będzie podwyższane o 100% na drugie i każde kolejne dziecko z niepełnosprawnościami.

Aby uzyskać świadczenie pielęgnacyjne na nowych zasadach na dziecko do 18 roku życia (od 1 stycznia 2024r.) z tytułu opieki nad niepełnosprawnym dzieckiem, wnioskodawca pobierający świadczenie pielęgnacyjne na dotychczasowych przepisach powinien złożyć pisemną rezygnację z pobieranego świadczenia, następnie złożyć nowy wniosek o ustalenie

prawa do świadczenia pielęgnacyjnego, które przysługuje do ukończenia przez dziecko 18 roku życia.

W momencie, kiedy osoba z niepełnosprawnością uzyska pełnoletność, świadczenie, które pobierają opiekunowie się kończy, a ona sama nabywa prawa do innych świadczeń: do renty socjalnej, do świadczenia uzupełniającego, do nowego świadczenia, jakim jest świadczenie wspierające.

Nowe warunki przyznawania świadczenia pielęgnacyjnego, które obowiązywać będą od 1 stycznia 2024 r. nie dotyczą osób, które na zasadzie zachowania praw nabytych, będą pobierać to świadczenie na podstawie przepisów dotychczasowych (w oparciu o przepis przejściowy – art. 63 u.ś.w.).

Ponadto nowym przepisem, który zacznie również obowiązywać od 1 stycznia 2024 r. jest art. 17 ust. 4a, zgodnie z którym, w przypadku śmierci osoby wymagającej opieki, osoba sprawująca opiekę zachowuje prawo do świadczenia pielęgnacyjnego do ostatniego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym nastąpił zgon osoby wymagającej opieki. **Analogiczna regulacja obowiązująca od 1 stycznia 2024 dotyczyć również będzie osób pobierających świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy na podstawie przepisów dotychczasowych oraz osób pobierających zasiłek dla opiekuna i została ona uregulowana w art. 63 ust. 12 u.ś.w. (dotyczyć będzie jednak tylko przypadków gdy śmierć osoby wymagającej opieki nastąpiła po 31 grudnia 2023 r.).**

SPECJALNY ZASIŁEK OPIEKUŃCZY

– od dnia 1.01.2024 r. zostaje wycofany z katalogu świadczeń.

Opiekunowie osób z niepełnosprawnościami, które nabyły bądź nabędą na starych zasadach, obowiązujących przed wejściem w życie ustawy (tj. do 31 grudnia 2023 r.), prawo do świadczenia pielęgnacyjnego lub specjalnego zasiłku opiekuńczego, będą mogły w dalszym ciągu pobierać wymienione świadczenia zgodnie z dotychczasowymi przepisami, także w przypadku uzyskania kolejnego orzeczenia potwierdzającego niepełnosprawność lub rozpoczęcia kolejnego okresu zasiłkowego. Warunkiem zachowania prawa do świadczenia pielęgnacyjnego albo specjalnego zasiłku opiekuńczego jest złożenie wniosku o nowe orzeczenie w terminie 3 miesięcy od dnia następującego po dniu, w którym upłynął termin ważności dotychczasowego orzeczenia, a następnie złożenie wniosku o ustalenie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego albo specjalnego zasiłku opiekuńczego w terminie 3 miesięcy, licząc od wydania orzeczenia o stopniu niepełnosprawności albo o niepełnosprawności.

Prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego na zasadach określonych powyżej przysługuje również po upływie okresu zasiłkowego, na który prawo zostało przyznane, jeżeli wniosek o ustalenie prawa do specjalnego zasiłku opiekuńczego na nowy okres zasiłkowy zostanie złożony w terminie 3 miesięcy od dnia następującego po dniu, w którym zakończył się dotychczasowy okres zasiłkowy.

Ważne:

Przepisy przejściowe o świadczeniu wspierającym wprowadzają również dodatkową, negatywną przesłankę, która przewiduje, że świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy przyznane na zasadach dotychczasowych oraz zasiłek dla opiekuna, nie przysługują jeżeli osoba wymagająca opieki będzie miała przyznane prawo do świadczenia wspierającego (art. 63 ust. 6 u.ś.w.). W konsekwencji tego przepisu wprowadzone zostały także przepisy proceduralne określające:

– zawieszenie postępowania o ustalenie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego, zasiłku dla opiekuna do czasu rozstrzygnięcia sprawy z wniosku o ustalenie prawa do świadczenia wspierającego w sytuacji gdy osoba wymagająca opieki lub osoba uprawniona do jej reprezentowania złożyły wniosek o ustalenie prawa do świadczenia wspierającego. Następnie ustalenie prawa do ww. świadczeń w wyniku podjęcia zawieszonego postępowania następuje po dokonaniu przez ZUS rozstrzygnięcia sprawy z wniosku o ustalenie prawa do świadczenia wspierającego (art. 63 ust. 7-8 u.ś.w.).

– zawieszenie wypłaty przyznanego już świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego, zasiłku dla opiekuna jeżeli osoba wymagająca opieki lub osoba uprawniona do jej reprezentowania złożyła wniosek o ustalenie prawa do świadczenia wspierającego. W przypadku odmowy przyznania osobie wymagającej opieki świadczenia wspierającego lub pozostawienia wniosku o to świadczenie bez rozpatrzenia, świadczenie pielęgnacyjne albo specjalny zasiłek opiekuńczy, zasiłek dla opiekuna, wypłaca się od miesiąca, w którym wstrzymano ich wypłatę do końca okresu na jaki je przyznano, jeżeli nadal osoba spełnia warunki określone w brzmieniu dotychczasowym (art. 63 ust. 9-10 u.ś.w.).

– uznanie za nienależnie pobrane świadczenia: świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego, zasiłku dla opiekuna, wypłaconego opiekunowi za okres, za który osoba wymagająca opieki otrzymała świadczenie wspierające.